

5. Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми/ Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року: /ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». К., 2020. 66 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-48>

ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ, ЯКІ СПРЯМОВАНІ НА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ¹

Чорномаз О. Б.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
та поліцейської діяльності ННІПФПКП,*

*Львівський державний університет внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Домашнє насильство є найпоширенішим видом гендерно зумовленого насильства. Україна стала 36-ю державою, яка ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (далі – Конвенція) [1]. Відповідно до вимог Конвенції Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів згідно з національним законодавством для забезпечення існування належних механізмів здійснення ефективного співробітництва між усіма відповідними державними органами, у тому числі місцевими та регіональними органами влади, судовими органами, прокуратурою, правоохоронними органами, а також неурядовими організаціями та іншими відповідними організаціями й суб'єктами, для захисту й підтримки жертв і свідків усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, у тому числі шляхом звернення до загальних і спеціалізованих служб підтримки (Стаття 18 Конвенції) [1].

В Україні суб'єкти, уповноважені на вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, взаємодіють в межах механізмів, передбачених чинним законодавством на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях 28, с. 51].

¹ «Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність».

19 грудня 2024 року набрав чинності Закон № 3733-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами». Зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів стосуються запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема щодо жінок. Законодавчі нововведення передбачають посилення відповідальності за вчинення домашнього насильства. Крім того, закон вводить норму, згідно з якою дитина, яка стає свідком насильства в родині, буде визнаватися потерпілою.

Також вводиться розмежування понять домашнього насильства та насильства за ознакою статі, що дозволить більш чітко кваліфікувати правопорушення. Однією з важливих змін є збільшення строку адміністративного затримання кривдника до 12 годин і введення обов'язкової перевірки необхідності направлення порушника на корекційні програми.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі» від 20 листопада 2024 року були внесені зміни до певних законодавчих актів в частині протидії та запобігання домашньому насильству. Як ми бачимо держава працює у правильному напрямку щодо запобігання та протидії домашнього насильства. За 10 місяців 2024 року Національна поліція склала понад 130 тисяч протоколів щодо домашнього насильства. На обліку перебувають майже 112 тисяч осіб, які вчинили насильство. Крім того, для запобігання насильству працює 61 мобільна група і спеціалізовані сектори протидії насильству в кожному обласному центрі [3].

Домашнє насильство – це складна соціальна проблема, і ефективна протидія вимагає задіяності різних суб'єктів, що відрізняються характером, формами і методами діяльності, а також своїми повноваженнями.

Суб'єктами запобігання злочинності вважаються органи державної влади, громадські організації, соціальні групи, службові особи чи громадяни, що спрямовують свою діяльність на розробку та реалізацію заходів, пов'язаних із випередженням, обмеженням, усуненням криміногенних явищ й процесів, що породжують злочинність та злочини, а також на їх недопущення на різних злочинних стадіях, у зв'язку із чим наділені правами, обов'язками та несуть відповідальність [4].

На сьогодні згідно з положеннями Конвенції Ради Європи «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» (Стамбульська конвенція) від 11.05.2011, ратифікована Україною 20.06.2022, набрала чинності для України 01.11.2022, послуги постраждалим від домашнього насильства можуть надаватися через загальні та спеціалізовані служби підтримки [5].

У статті 22 Конвенції визначено, що «сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення або організації, з дотриманням належного географічного розподілу, невідкладних, коротко– і довгострокових спеціалізованих служб підтримки будь-якій жертві, що піддається будь-яким актам насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції», а також «сторони забезпечують або створюють спеціалізовані служби підтримки жінок для всіх жінок-жертв насильства та їхніх дітей» [5].

Відповідно до статті 6 Закону України від 07.12.2017 р. № 2671-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству» до суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству відносять:

1) спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

2) інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

3) загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб;

4) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах [6].

Спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є:

1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

3) Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, у тому числі їх структурні підрозділи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

4) сільські, селищні, міські, районні у містах (у разі їх створення) ради, їх виконавчі органи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

До інших органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, належать:

1) служби у справах дітей;

2) уповноважені підрозділи органів Національної поліції України;

3) органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти;

4) органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я;

5) центри з надання безоплатної правничої допомоги;

6) суди;

7) прокуратура;

8) уповноважені органи з питань пробації [6].

Хочемо наголосити, що Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі» від 20 листопада 2024 року № 4073-IX були внесені зміни до певних Законів України, про які ми хочемо детально описати, а саме: частини четвертої статті 6 Закону України від 07.12.2017 р. № 2671-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству»:

"До загальних служб підтримки постраждалих осіб належать заклади, які, зокрема, надають допомогу постраждалим особам:

- 1) центри соціальних служб;
- 2) центри надання соціальних послуг;
- 3) притулки для дітей служб у справах дітей;
- 4) центри соціально-психологічної реабілітації дітей;
- 5) соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка);
- 6) центри соціально-психологічної допомоги;
- 7) територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- 8) інші надавачі соціальних послуг [7].

До спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб належать: притулки для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України;

денні центри соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України, у тому числі кризові кімнати;

центри медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб;

спеціалізовані служби первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, у тому числі пункти первинної медико-психологічної допомоги особам, постраждалим від фізичного або сексуального насильства чи насильства за ознакою статі, сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України;

центри захисту дитини;

кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, сексуальному насильству, пов'язаному зі збройною агресією Російської Федерації проти України, протидії торгівлі людьми та з питань захисту прав дитини;

мобільні бригади соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України;

служби, заклади та установи, призначені виключно для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України" [7].

Також були внесені зміни до Закону України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків", а саме:

Суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі, є:

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

органи виконавчої влади, зокрема уповноважені підрозділи органів Національної поліції України, місцеві державні адміністрації;

органи місцевого самоврядування (у тому числі виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад та їх структурні підрозділи з питань сім'ї, служби у справах дітей, органи управління освітою, органи охорони здоров'я);

центри з надання безоплатної вторинної правничої допомоги;

суди;

прокуратура;

загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб;

громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах [7].

На думку О. В. Ковальнової, питання щодо переліку підрозділів поліції, уповноважених застосовувати спеціальні заходи з протидії домашньому насильству, потребують додаткового опрацювання. Якщо взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи передбачено завданнями підрозділів дільничних офіцерів поліції та ювенальної превенції, то питання винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника залишається актуальним, передусім щодо підрозділів патрульної поліції, які переважно не мають спеціальних бланків, однак здійснюють реагування на випадки домашнього насильства й мають здійснювати оцінку ризиків, приймати за її результатами відповідні рішення [8, с. 87].

Література:

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text.

2. Король Н.П. Механізми взаємодії суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству на регіональному та місцевому рівні. *Теорія та практика державного управління*. 1 (74) / 2022. С. 50-62.

3. З 19 грудня набуває чинності закон про посилення відповідальності за домашнє насильство. URL: <https://sud.ua/uk/news/laws/316716-s-19-dekabrya-vstupayet-v-silu-zakon-ob-usilenii-otvetstvennosti-za-domashnee-nasilie>.

4. Суб'єкти запобігання злочинності та основні напрями їх діяльності. Кримінологія: Загальна та Особлива частина. LibNet. Електронний ресурс. URL: http://lib-net.com/content/9630_Sybekti_zapobigannya_zlochinnosti_ta_osnovni_napryami_ih_diyalnosti.html

5. Перелік суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб. URL: https://just-dnipro.gov.ua/?view=viewnews&page_id=3389

6. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

7. Закон України від 20 листопада 2024 року № 4073-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4073-20#n135>

8. Ковальова О. В. Особливості застосування поліцейськими спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству. Новели законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству : матеріали Міжнар. круглого столу (Київ, 27 верес. 2019 р.). Київ, 2019. С. 86–89.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-49>

ПІДГОТОВКА ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «БІОТЕХНОЛОГІЇ ТА БІОІНЖЕНЕРІЯ» В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ВОЄННИЙ ЧАС

Чорнорот О. Ю.

*викладач вищої кваліфікаційної категорії,
Дніпровський політехнічний фаховий коледж
м. Дніпро, Україна*

Актуальність. Воєнні події в Україні суттєво вплинули на систему освіти, особливо на підготовку фахівців природничих спеціальностей. Біотехнологічна галузь потребує висококваліфікованих кадрів, які володіють не лише теоретичними знаннями, а й практичними навичками роботи з біологічними об'єктами та лабораторним обладнанням. В